

**UNIVERZITET U NOVOM SADU
FILOZOFSKI FAKULTET**

IZVEŠTAJ O OCENI DOKTORSKE DISERTACIJE

*Karil Filips, Džon Maksvel Kuci i Salman Ruždi: problem identiteta u postkolonijalnoj prozi
kandidatkinje Arijane Luburić-Cvijanović*

I PODACI O KOMISIJI

1. Datum i organ koji je imenovao komisiju:

18. maj 2012. godine, Nastavno-naučno veće Filozofskog fakulteta u Novom Sadu

2. Sastav komisije:

dr Zoran Paunović, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost (predmet: Engleska književnost), 2006; Filozofski fakultet u Novom Sadu;

dr Vladislava Gordić-Petković, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost (predmet: Engleska i američka književnost), 2007; Filozofski fakultet u Novom Sadu;

dr Radojka Vukčević, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost (predmet: Američka književnost); 2005, Filološki fakultet u Beogradu.

II PODACI O KANDIDATU

1. Ime, ime jednog od roditelja, prezime:

Arijana (Miodrag) Luburić-Cvijanović

2. Datum rođenja, opština, republika

14. oktobar 1977, Novi Sad, Srbija

3. Datum odbrane, mesto i naziv magistarske teze:

12. 02. 2007, Filozofski fakultet u Novom Sadu, *Elementi fantastike u prozi Salmana Ruždija*

4. Naučna oblast iz koje je stečeno zvanje magistra nauka:

Nauka o književnosti

III NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE

Karil Filips, Džon Maksvel Kuci i Salman Ruždi: problem identiteta u postkolonijalnoj prozi

IV PREGLED DOKTORSKE DISERTACIJE

Doktorska disertacija *Karil Filips, Džon Maksvel Kuci i Salman Ruždi: problem identiteta u postkolonijalnoj prozi*, kandidatkinje Arijane Luburić-Cvijanović obuhvata 242 kucane strane. Podeljena je na sledeća poglavlja: 1. Uvod (str. 5-9); 2. Postkolonijalna književnost i teorija (10-36); 3. Identitet (37-63); 4. Karil Filips (64-134); 5. Džon Maksvel Kuci (135-182); 6. Salman Ruždi (183-228); 7. Zaključak (229-233); 8. Bibliografija (234-242). Veliki broj potpoglavlja značajno doprinosi preciznosti teorijsko-analitičkog tumačenja i preglednosti disertacije. Disertacija sadrži i apstrakt, na srpskom i engleskom jeziku.

V VREDNOVANJE POJEDINIH DELOVA DOKTORSKE DISERTACIJE

Svoje iscrpno i temeljno istraživanje, sprovedeno s istinskom predanošću i uočljivim nadahnućem, kandidatkinja je otpočela uspostavljanjem čvrstog teorijskog konteksta. Problem identiteta – ključni i središnji u ovom radu - problem je koji kroz različite grane umetnosti i humanistike čovek vekovima nastoji da odgonetne i definiše. No, uprkos svim naporima, preciznim određenjima on i dalje izmiče i postavlja se kao otvoreno pitanje. Premda živimo u dobu kada je ideja o fiksnom, postojanom identitetu, identitetu kao konstanti, prevaziđena – verujemo da smo, kao i svet oko nas, u neprestanom procesu preobražavanja – svakodnevna društveno-politička dešavanja dokazuju da u praksi to nije uvek tako. Na jasno omeđenim

identitetima i danas se insistira jer su oni prijemčiviji za političku manipulaciju, što ilustruje zloupotreba etničkih i verskih obeležja identiteta koju, između ostalih, Cvetan Todorov lucidno razmatra u delu *Strah od varvara*. Kako su identiteti polje dvostrukih standarda – ono što ističemo kod sebe neretko ćemo poreći drugom – i bojište ustoličenih predrasuda, Amin Maluf ih naziva opasnim, ubilačkim, jer koncepcija koja „svodi identitet na jednu jedinu pripadnost, navodi ljude na pristrasno, sektaško, netolerantno, zapovedničko, a ponekad i samoubilačko ponašanje, i pretvara ih suviše često u ubice, ili u pristalice ubica“ (Maluf 2003: 26).

Iako se takva tvrdnja može učiniti preoštrom, pokazuje se da u vreme svopšteg insistiranja na demokratiji, trpeljivosti i multikulturalnosti jednoobrazna tumačenja identiteta i stereotipi nisu sasvim zastareli. U savremenom svetu identitet je sve češće stvar izbora, posebno zbog složenog međusobnog prožimanja kultura usled globalizacije, ali se čini da tradicionalne pripadnosti ne jenjavaju, naročito u onim krajevima sveta koji u nejednakim odnosima moći novog kolonijalizma trpe ekonomsku i kulturnu prevlast Zapada, stoga što tradicionalne identitetske oznake ponajviše jačaju kada je identitet ugrožen. Mondijalizacija pomaže nastanak sve hibridnijih identiteta, ali istovremeno u kulturama koje je doživljavaju kao amerikanizaciju budi zebnju da će „autentične“, lokalne identitetske osobenosti nestati. Globalizacija se ne može zaustaviti, ali se „originalni“, a zapravo promenljivi i sinkretični, identiteti mogu očuvati ako čovek ne zapadne u ono što različiti autori nazivaju ropskim mentalitetom, te mentalitetom napadnutog ili geta.

Upravo to nam – ističe preciznom argumentacijom Arijana Luburić-Cvijanović – poručuju dela pisaca poput Džona Maksvela Kucija, Karila Filipa i Salmana Ruždija. Identitet u književnosti nije nova tema, ali je zbog svoje maglovitosti i kompleksnosti u XX i XXI veku, politički, ekonomski i kulturno nestabilnom dobu ubrzanog tehnološkog napretka, jedna od najupornijih i najproblematičnijih. Problematičnom je ne čine samo okolnosti nego i slabljenje datih, nasleđenih identiteta, a jačanje onih izbornih, samoosmišljenih i samoizgrađenih, koji su u vreme masovnih (svojevoljnih i prinudnih) migracija sve fluidniji, rastočeniji i slojevitiji.

Preokupacija identitetom posebno je važna u stvaralaštvu koje nazivamo postkolonijalnim jer njegovu okosnicu čine rekonstrukcija identiteta na temelju presečenih veza s pretkolonijalnim kulturama, borbe protiv okamenjenih predubedenja o inferiornosti kolonijalnog *drugog*, te višestrukosti postkolonijalnih kultura, kao i složena problematika odnosa između nekadašnjih kolonija i matica u svetu pomerenih granica središta i periferije. Naravno, da bi se diskutovalo o identitetu u kontekstu postkolonijalne književnosti, najpre se mora odrediti šta se pod tim stvaralaštvom podrazumeva, a videćemo da je već i to ozbiljan zadatak. Sam termin

„postkolonijalno“ različito se doživljava, pa ga jedni svojataju dok ga drugi žustro osporavaju, a kako to s književnim kategorijama danas često biva usled sveprisutnog preplitanja žanrova, konvencija i tradicija, nije uvek lako povući granicu između, recimo, postmodernističkih i postkolonijalnih odlika jednog Ruždijevog romana niti to ima mnogo smisla kada je reč o stvaraocima forme čija je jedna od najistaknutijih odlika hibridnost.

Kako je postkolonijalna književnost veoma raznorodno polje jer potiče iz raznovrsnih kultura u kojima se kolonijalizam na različite načine ispoljio, možda bi bilo podobnije govoriti o postkolonijalnim književnostima, mada nema sumnje da je promatranje i ponovno osmišljavanje identiteta karakteristika stvaralaštva svih prostora obeleženih kolonijalnim nasleđem. Stoga se delikatnost problema identiteta najjasnije uočava na preseku dela iz različitih postkolonijalnih okvira. Ova studija je upravo iz tog razloga usredsređena na prozu autora poreklom iz različitih krajeva nekadašnjih imperija, u nameri da dočara specifičnosti i ukaže na sličnosti u (re)definisanju jastva. Jasno je da nijedan književnik ne može predstavljati celokupno prozno stvaralaštvo kulture iz koje potiče, ali Filips, Kuci i Ruždi ovde i nisu uzeti kao tipični predstavnici svojih kultura – to bi, u krajnjem slučaju, bilo nemoguće pošto su njihovi kulturni koreni razgranati – nego kao pisci čiji opusi preispituju pretpostavke centralnosti i autoriteta u osnovi utvrđenih identiteta, težeći da ospore dihotomije neodvojive od vrednosnih sudova i premoste jaz između jastva i *drugog*.

Primetna je trenutna razlika u statusu na međunarodnoj književnoj sceni između Karila Filipa i priznatijih autora, nobelovca Dž. M. Kucija i Salmana Ruždija. Ona, međutim, ne ukazuje nužno na razliku u kvalitetu proze, posebno otkako i književnost više zavisi od zakona tržišta i marketinga, pa se upravo zbog neospornog talenta Filips našao među dvojicom velikana. Kako je srpskim čitaocima on gotovo nepoznat, budući da je dostupan samo onima koji ga mogu čitati u originalu, u tezi se analiziraju svi njegovi romani kao vid promocije Filipsovog stvaralaštva, dok je u poglavljima o Kuciju i Ruždiju, kao afirmisanim piscima čija su sva dela prevedena na srpski, istraživanje sprovedeno na odabranim romanima.

Osobitost dela Karila Filipa, koga nazivaju britanskim piscem karipskog porekla ili crnim britanskim piscem, proističe iz činjenice da je nastalo na spoju karipskih i zapadnoevropskih tradicija – Filips je poreklom s antilskog ostrva Sent Kits, a odrastao je i školovao se u Engleskoj – a postkolonijalnim ga čine teme identiteta, doma, pripadnosti i ostrakizma u robovlasničkom i svakom drugom ugnjetačkom sistemu, potom kulturna i ekonomska zaostavština kolonijalizma u nezavisnim nacijama, te seobe i život imigranata u često netrpeljivom okruženju zemlje domaćina. Njegovi romani potkopavaju unižavajuće prikaze

drugog – prevashodno rasnog i rodnog – upućujući na potrebu za preinačenjem kako ličnih tako i kolektivnih identiteta. Filips sugerše da su danas nužne i izmene nacionalnog identiteta bivše matice, zbog značajnog prisustva i učešća doseljenika u sada uveliko multirasnoj i multikulturnoj zemlji bivšeg kolonizatora.

I formalne karakteristike Filipsove proze odišu postkolonijalnošću jer obilato koristi u postkolonijalnom stvaralaštvu čestu polifoniju, kojom se prednost daje višestrukoj perspektivi junaka čije su tačke gledišta istorija i književnost nekada zanemarivale. Fragmentarne strukture odražavaju živote i identitete koje su erodirale istorijske struje, a povezuje ih kolektivno sećanje. Iako nije vidan uticaj karipske muzike, gotovo neizostavan u karipskim delima, džez i soul su poslužili kao nadahnuće za Filipsove izlomljene pripovesti, čime ih povezuju kako s književnošću kreolizovane kulture iz koje je autor potekao, tako i s britanskim književnicima antilskog i afričkog porekla.

Bogata karipska kultura stvorena je na preseku nekoliko tradicija za vreme trgovine robljem, iznedrivši specifične identitetske probleme vezane, pre svega, za rasne, etničke, rodne i jezičke atribute, dok je savremena južnoafrička kultura nastala u senci aparthejda kao sramnog vrhunca kolonijalne politike koja je bila na snazi i posle sticanja nezavisnosti, sve do 1994. godine. Južnoafrička književnost, koja se neretko deli na crnu i belu, odražava, između ostalog, rasne i etničke tenzije kao posledicu rasističke vladavine manjine, a piše se na jeziku bivšeg kolonizatora (afrikansu), jeziku posrednika koji je postao kolonizator (engleskom), te na autohtonim jezicima. Čitaocima širom sveta najdostupnija su, naravno, dela iz ove druge skupine u koju spada i anglofoni južnoafrički autor, Dž. M. Kuci čije se ime, otkada živi u Australiji, može naći i u antologijama savremene australijske književnosti.

Iako je Kuci potomak nekadašnjih kolonizatora, njegovo delo je bezmalo neizostavno u literaturi o postkolonijalnom stvaralaštvu. Ključ je u tome što iz delikatne pozicije „postkolonizatora“ ispituje postavke tlačiteljskih sistema, trudeći se da pronikne u varvarsku psihu progonitelja i razotkrije naličje koncepta civilizacije. Sporno pitanje u kritici o Kucijevim romanima jeste piščev odklon od materijalne stvarnosti u klimi pokajničkog propitivanja rasističkog sistema u realističkoj prozi mnogih beloputih južnoafričkih pisaca. Kucijevo delo može da se tumači kao odgovor na istorijat kolonijalizma i aparthejd – u pojedinim romanima bavi se upravo time – ili uopštenije, kao istraživanje čovekove animalne prirode manifestovane u nasilju, te nedokučivosti *drugog* i njegove patnje. Dok jedni smatraju da Kucijeva filozofska razmatranja uspostavljaju preveliku distancu u odnosu na piščev kontekst, te da bi trebalo neposrednije da se pozabavi pitanjima konkretnog istorijskog trenutka, drugi u njegovim

romanima vide alegorije o Južnoj Africi u kojima su, uprkos distanci koju alegorija podrazumeva, jasne naznake društveno-političke situacije i autorov stav. Koje god stanovište da odaberemo, nepobitna je činjenica da njegovom prozom preovladava, možda uzaludan, pokušaj da se razume kako ugnjetač tako i ugnjeteni.

Želeći da pojmi *drugo*, Kuci ne progovara umesto njega niti ga pokušava predstaviti ili opisati jer mu pozicija to ne dozvoljava. Kako *drugo* ni samo iz istog razloga gotovo da ne govori, i pored podstreka pripovedača čiji se osećaji nepodobnosti, krivice i saučesništva mahom pripisuju samom piscu, njegov identitet se gradi između redova, u prostoru neizrečenog i neizrecivog. U odsustvu sposobnosti da se dočara *drugo*, a razumevanje *drugog* je ključ za razumevanje vlastitog identiteta, Kucijeve pripovedače neretko obuzima osećaji nelagode i nedostatka autoriteta. U prozi koja delom pažnju usmerava i na tekstualnost subverzija autoriteta i centralnosti dobija na značenju.

Sveopšte podriivanje autoriteta – pripovedača, samog autora, zvaničnih istorija i monolitnog predstavljanja stvarnosti – jeste i među najupadljivijim, pa i najzabavnijim, odlikama Ruždijeve opusa, svojevrsnog dokaza o izmeštenim konceptima centra i margine. Uspeh Salmana Ruždija svedoči o uticaju osnaženog *drugog* na nekada nadmoćnu englesku kulturu, te o promenama kroz koje njena književnost prolazi već nekoliko decenija. Ruždi svojim primerom ne samo da ukazuje na priliv stranih kultura i potonje usložnjavanje kulture matice, nego, postavši jedan od vodećih pisaca savremene britanske književnosti, menja ideju o glavnom toku i kanonu zbog velike popularnosti „mešovite“ književnosti, nastale pod okriljem različitih, višeslojnih tradicija.

Hibridnost i podriivačka priroda Ruždijeve proze tek su neke od njenih postkolonijalnih odlika. U delima ovog pisca *drugo* ne samo da progovara, nudeći sopstvene verzije istorije i stvarnosti, nego progovara na preinačenom jeziku, te u transformisanim formama bivšeg kolonizatora, stremeći ka pobedi nad istorijskim neprijateljem i vlastitom oslobođenju. Drugim rečima, Ruždi se ne odriče kolonizatorove kulture nego je, naprotiv, prihvata kao deo svog nasleđa jer u kulturnom prožimanju vidi više prednosti nego mana. Otud u svakom njegovom delu ideja o kulturnom prevođenju koje, doduše, podrazumeva i gubitke, pretočena u sudbine migranata – emigranata, izbeglica i izgnanika – čiji su identiteti, kao i identitet samog autora, istovremeno polovični i mnogostruki, nestabilni i promenljivi. Njihova fragmentarnost i hibridnost posmatraju se u okruženjima uzajamno isprepletenih kultura Istoka i Zapada u različitim istorijskim periodima, kroz prizmu kolonijalne zaostavštine u nezavisnim nacijama i nekadašnjim centrima, te savremenih migracija u doba globalizacije, u potrazi za pomirenjem

suprotnosti i razrešenjem kompleksnih pripadnosti.

Razlike u društveno-istorijskim okolnostima i međusobnim odnosima Kariba, Indije, Ujedinjenog Kraljevstva i Južne Afrike, kao i individualne karakteristike ličnosti ovih pisaca, uslovile su niz osobenosti u pogledu Filipsovih, Kucijevih i Ruždijevih tema i formi. Ipak, svu trojicu zanimaju strategije građenja *drugosti*, progon i njegovi ishodi, te (re)konstrukcija identiteta na nestabilnom tlu novog kolonijalizma, obeleženom prošlim i sadašnjim traumama. Svako od njih na svoj način razotkriva i prelazi rasne, etničke, rodne i sve ostale prepreke koje se u hijerarhijskim sistemima postavljaju kako bi se održali postojeći odnosi moći. Dok potkopavaju premise na kojima takvi odnosi počivaju, oni na videlo iznose krhkost svih postkolonijalnih identiteta i sinkretičnost postkolonijalnih kultura.

Moglo bi se, možda, postaviti pitanje zašto među odabranim piscima nema nijedne žene, a odgovor leži upravo u specifičnosti ženskog iskustva proisteklog iz višestruke marginalizacije pod čizmom udruženih sila različitih vidova kolonijalizma i patrijarhata. Da bi se književnost zasnovana na takvom iskustvu adekvatno tumačila neophodno je usredotočiti se na kompleksnost veza između rodnog, klasnog, rasnog i etničkog ugnjetavanja, s posebnim naglaskom na rodno, što izlazi iz okvira ove studije. Vredi naglasiti i da nema ničega u delima odabranih autora što bi njihovu prozu učinilo tipično muškom, ako tako nešto uopšte postoji izvan okvira takozvane *lad lit* – oni se, naprotiv, neretko uživljavaju u ulogu žene kao subalternog – te se njihovo stvaralaštvo ne tumači iz rodne perspektive. U želji da se u isto vreme ukaže na posebnosti i dodirne tačke Filipsovog, Kucijevog i Ruždijevog stvaralaštva, bez namere da se njihova iskustva izjednače, ova teza ubedljivo je pokazala kako svaki od tri odabrana pisca predočava posledice nemilosrdnih istorijskih tokova na identitet pojedinca i zajednice, uz nagoveštaje mogućih puteva prevazilaženja dijalektike mi/oni.

VI ZAKLJUČCI, ODNOSNO REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Kako je postkolonijalna književnost danas izuzetno raznorodno polje, čiji predstavnici ne samo da vode poreklo iz veoma različitih okruženja i tradicija nego se sve više udaljavaju od uobičajenih postkolonijalnih tema i izmiču žanrovskim kategorizacijama, zaključak disertacije postavlja pitanje u kom pravcu će se postkolonijalno stvaralaštvo dalje kretati u vremenu mondijalizacije, te kakvog će to uticaja imati na sve kompleksniji problem identiteta. Da li će se razmatranja preusmeriti na pripadnosti celinama poput Evropske unije, ili pak „svetskog sela“?

Da li će i sama postkolonijalna književnost postati deo globalne književnosti, te će lokalne pripadnosti ustupiti mesto planetarnim, i kako će se one izmiriti s jačanjem onih identiteta koji, svedeni na jednu jedinu pripadnost, teže homogenizaciji?

Postkolonijalni pisac XXI veka, sugeriše Eleke Bumer, jeste kosmopolita, kulturni putnik, izvanteritorijalni, a ne nacionalni književnik, čije je poreklo u nekadašnjim kolonijama odredilo njegove tematske i/ili političke veze s nacionalnim, etničkim ili regionalnim okruženjem. No, on se postepeno udaljava od takvog tematskog fokusa jer se postkolonijalna književnost sve više stvara i čita kao odraz globalizacije i globalnih interesovanja. Teme migracije, dijaspora, manjina i izmeštenosti opstaju, ali se posmatraju u širem kontekstu globalizovanog sveta, a protest koji ona s vremena na vreme izražava preusmeren je na američki imperijalizam, kao i na strah od onoga što Maluf naziva uniformizacijom osrednjošću ili hegemonijom. Pomenuta promena fokusa možda znači da se krećemo ka transnacionalnoj književnosti, te da će „postkolonijalno“ postati suvišan, ili pak zastareo termin. Ako uistinu idemo ka nekakvom uopštenom, međunarodnom, nadsacionalnom ili globalnom stvaralaštvu, „postkolonijalno“ nije jedini pojam kog ćemo se morati odreći.

Dok se u zapadnim akademskim krugovima već razmišlja u pravcu napuštanja, ili bar preinačenja, termina „postkolonijalno“, ova raskošna i vrlo produktivna književna oblast kod nas se, nažalost, nedovoljno izučava. Kritika se za sada zadržava na naučnim radovima i malom broju članaka, a studije o njoj tek treba da se štampaju, pa je dijametralni raspon mogućih pravaca proučavanja veoma širok. Kanadska i australijska književnost se već neko vreme ozbiljno kritički razmatraju, kao i dela pojedinačnih pisaca – Dž. M. Kuci i Salman Ruždi su svakako među njima – koje bismo mogli okarakterisati, između ostalog, kao postkolonijalne. Mnoga polja, međutim, ostaju slabo istražena, pa bi se više pažnje u budućnosti moglo pokloniti anglofonim karipskim, afričkim i indijskim autorima, kao i pismu imigranata iz nekadašnjih kolonija, te njihovih potomaka na Zapadu, a isto važi za frankofone, luzofone i hispanofone književnosti koje se usredsređuju na takozvane postkolonijalne teme.

U tom smislu, ova disertacija značajno je doprinela promociji postkolonijalnog stvaralaštva i kritike, baveći se jednom od njegovih ključnih tema. U anglofonoj kritici postoji mnogo studija i članaka o Kuciju i Ruždiju, pa je teško reći nešto novo o piscima čija dela već decenijama analiziraju eminentni stručnjaci. Iz tog razloga se u savremenijoj kritici neretko pojavljuju iste ili sasvim slične ideje, navode isti podaci, pa i citati, te se ponekad stiče utisak da je kritički tekst sačinjen od uzgrednih napomena postojećim teorijama. Iako je u ovakvom pregledu bilo nužno uputiti na vodeće teorije u kritičkim tumačenjima proze ovih autora,

doktorska disertacija Arijane Luburić-Cvijanović nije zapala u uobičajenu zamku, pa je uspela da ponudi i neke nove uglove kritičkih promatranja. Filipsova proza je daleko manje iscrpljena interpretacijama – dela pisaca takvog kalibra nije ni moguće analizom iscrpiti jer i pored analize ostaju bartelmijevski živa – pa je, uslovno rečeno, tumačenje njegovih romana predstavljalo lakši zadatak. Uslovno rečeno zbog toga što su oni, ako su i podatniji od enigmatičnih, ambivalentnih Kucijevih ili sadržajno i formalno nadasve ambicioznih Ruždijevih ostvarenja, tematski i strukturno vrlo složeni, a jednostavnije je bilo doći do novih kritičkih zamisli.

Postkolonijalni pisci su sve prisutniji u prevodu na srpski, a samim tim i dostupniji čitalačkoj publici koja tek treba da se upozna s neizmernim bogatstvom tradicija koje ova književnost ima da ponudi. Ona je sastajalište mnogih postkolonijalnih kultura što se slobodno pretaču jedne u druge i tako stvaraju jednu živu, šaroliku i neukrotivu celinu čiji se budući obrisi još ne poznaju. Identitet kao ključna preokupacija postkolonijalnog stvaralaštva proizlazi iz te etničke, rasne, rodne, nacionalne i verske heterogenosti, ali ga ono, kao ni bilo koja druga književnost, ne može prisvojiti jer identitet kao tema pripada svima, a uloga pisaca koji i sami nose breme mnogostrukih pripadnosti jeste, po rečima Amina Malufa, „da tkaju veze, da izgladuju nesporazume, da urazumljuju jedne, smiruju druge [...] da budu spona, mostovi, posrednici između različitih zajednica [i] kultura“.

VII OCENA NAČINA PRIKAZA I TUMAČENJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Veliki broj svežih i relevantnih zaključaka svog opsežnog istraživanja, sprovedenog s istinskom posvećenošću ali i čvrstom naučnom utemeljenošću, Arijana Luburić-Cvijanović je metodološki precizno, preglednim i jasnim stilom izložila u svojoj doktorskoj disertaciji pod naslovom *Karil Filips, Džon Maksvel Kuci i Salman Ruždi: problem identiteta u postkolonijalnoj prozi*.

VIII KONAČNA OCENA DOKTORSKE DISERTACIJE

Doktorska disertacija Arijane Luburić-Cvijanović, pod naslovom *Karil Filips, Džon Maksvel Kuci i Salman Ruždi: problem identiteta u postkolonijalnoj prozi*, u potpunosti je usklađena s planom istraživanja izloženim u prijavi teze. U tehničkom i strukturnom pogledu,

odlikuje se uzornom realizacijom svih metodoloških zahteva. Po svojim sveukupnim dometima u potpunijem osvetljavanju postkolonijalne književnosti, ali i postmodernističke anglofone književnosti u celini, ova disertacija predstavlja vredan doprinos anglistici i nauci o književnosti. Visoka naučna vrednost disertacije utemeljena je na relevantnim teorijskim studijama i pronicljivom kritičkom iščitavanju odabranih dela.

IX PREDLOG

Na osnovu ukupne ocene rada, komisija predlaže da se doktorska disertacija pod naslovom *Karil Filips, Džon Maksvel Kuci i Salman Ruždi: problem identiteta u postkolonijalnoj prozi* prihvati, te da se kandidatkinji Arijani Luburić-Cvijanović odobri pristup odbrani rada i sticanje akademskog zvanja doktora književnih nauka.

U Novom Sadu, 10. juna 2012.

dr Zoran Paunović, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost (predmet: Engleska književnost), 2006; Filozofski fakultet u Novom Sadu;

dr Vladislava Gordić-Petković, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost (predmet: Engleska i američka književnost), 2007; Filozofski fakultet u Novom Sadu;

dr Radojka Vukčević, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost (predmet: Američka književnost); 2005, Filološki fakultet u Beogradu.

